

نگاهی به بزرگ‌ترین اجتماع مذهبی جهان

می‌نویسم عشق می‌خوانم حسین

زیارت کنم...» پیرزن سال‌ها پولش را جمع کرده بود تا بتواند پای پیاده به زیارت بیاید. خیلی‌ها روز اربعین خودشان را با پای پیاده به حرم امام حسین(ع) رسانده‌اند و خیلی‌ها هم در آرزوی این سفر به سر می‌برند. راهی‌مایی اربعین حسینی چند سالی می‌شود که شکل و شمایل دیگری به خود گرفته است. چند سالی می‌شود که پلیس و شهرداری وارد میدان شده‌اند تا ایرانی‌ها بتوانند در نظم و امنیت به زیارت بروند. در این گزارش علاوه‌بر آگاهی از نحوه برگزاری مراسم اربعین در کشور عراق با برخی از مراسم و آیین‌های مذهبی که سیل عظیمی از جمعیت را دور هم جمع می‌کند هم آشنا می‌شوید.

اولین‌زائر اربعین

جابر بن عبدالله انصاری، نخستین کسی بود که سنت زیارت اربعین امام حسین(ع) را پایه‌گذاری کرد. وقتی خبر شهادت امام حسین(ع) با یاران بزرگوارش به مدینه رسید، جابر که از دو چشم نابینا بود مدینه را به قصد زیارت کربلا ترک کرد.

یادداشت

اربعین؛ حضوری متفاوت

مصطفی تبریزی جامعه‌شناسی شور عزاداری‌های حسینی بین تمامی مسلمانان و حتی پیروان ادیان دیگر حال و هوای دیگری به خود می‌گیرد و از همان زمان زمزمه‌های راهپیمایی اربعین آغاز می‌شود و همه مشتاق برای حضور در این اجتماع گسترده و کم‌نظیر هستند؛ اجتماعی که دولتی نیست و براساس اعتقادات مردم شکل می‌گیرد و اداره و هدایت می‌شود، گرچه دولت تسهیل‌کننده شرایط حضور مردم است. این‌گونه مناسک فشارغ از ماهیت دینی و مذهبی که دارند اما همانند بسیاری از مسائل دیگر که براساس علاقه یک توده و گروه و جامعه از مردم تشکیل می‌شود، انبوهی از اقشار مختلف جامعه را مشتاقانه به میدان می‌کشاند و وجه‌تأثیر آن به‌خصوص در حوزه مردمی حضور تمام اقشار جامعه است که در کمتر تجمعی حتی با این گستردگی دیده می‌شود؛ از نوزاد و خردسال گرفته تا پیرمرد و پیرزن و از سالم‌ترین افراد و ثروتمند تا افراد بیمار و حتی فقرا در این راهپیمایی و شور حضور پیدا می‌کنند تا در عین وحدت حداکثری، صلح و آرامش را بازتاب دهند. در این راهپیمایی مرزهای جغرافیایی درنور دیده می‌شود و با وجود محوشدن بسیاری از اختلافات قبیلی، پیروان ادیان دیگر هم به این مراسم می‌پیوندند و برخی از آنها به پای شیعیان پیاده از دور و نزدیک به این انبوه خلق پیش‌رفته می‌پیوندند.

البته این انبوه خلق با انبوه خلق گوستاولون متفاوت است، چرا که یک مفهوم به نام انبوه خلق در جامعه‌شناسی داریم که جمعیت بسیاری از مردم بدون برنامه‌ریزی و نظم و براساس هیجانات درونی گرد هم آمده و در کنار هم جمع شده‌اند، اما راهپیمایی گسترده مردمی اربعین با انبوه خلق که در جامعه‌شناسی مطرح می‌شود، قابل مقایسه نیست. در راهپیمایی و جمعیت اربعین برخلاف پدیده انبوه خلق، تداوم و پایداری نظم و ترتیب وجود دارد. ضمن اینکه، راهپیمایان این جمعیت عظیم، آرامش رفتاری فوق‌العاده‌ای دارند که در کمتر گردهمایی با این حجم و عظمت دیده می‌شود. وحدت حداکثری و هم‌سو هم از دیگر ویژگی‌های حاضران در این پدیده اجتماعی مذهبی و دینی است، در صورتی که در انبوه خلق آشننگی وجود دارد و چون رهبری ندارد، از اهداف خود هم به دور می‌ماند. در اربعین، نظم گردهمایی و اجتماعی با بنیان‌های ارزشی در تعامل است. این نکته هم حائزاهمیت است که راهپیمایی اربعین برخاسته از آگاهی و آگاهی‌بخش است.

اتفاق دیگری که در راهپیمایی و پدیده اربعین می‌افتد، خودپالایشی خاصی است که خود مردم دارند و حس همکاری و وحدت و حفظ آرامش و نوع‌دوستی و ایثار و ازخودگذشتگی‌ها و تمام ارزش‌های انسانی و اخلاقی که در چنین مناسکی با این درجه از قداست نیامزند آن است.

در پدیده اربعین همه برای ایثار نسبت به یکدیگر سعی در ربودن گوی سبقت دارند و از این منظر این راهپیمایی و اجتماع کم‌نظیر و شاید بی‌نظیر باشد.

دلیل اصلی این خودپالایشی، امنیت و آرامش بی‌شک ریشه در اشتیاق و مذهبی و دینی بودن این پدیده دارد، چراکه مطابق ارزش‌های اعتقادی افراد شکل گرفته و اداره آن بر دوش خود مردم است.

گپ

حضور پلیس افتخاری در مرز

امسال برای اولین بار پلیس‌های افتخاری در سه مرز شلمچه، چزابه و مهران حضور دارند. سرهنگ محمدرضا اکرمی، مدیرکل پلیس افتخاری ناجا در گفت‌وگو با «فرهیختگان» می‌گوید: «امسال مانند سال‌های گذشته برابر تدابیری که اندیشیده شده‌است، پلیس‌های مختلفی به استخدام درآمده‌اند که هر کدام وظیفه‌ای را برعهده دارند، تا مردم را امنیت و آرامش بیشتری به زیارت بروند.» اومی افزاید: «اقداماتی از سوی ماموران پلیس‌های افتخاری در مرزهای مختلف که محل ورود زائران است، انجام شده است؛ اقداماتی مانند ویزیت زائران، ایستگاه‌های صلواتی و کمک به افراد سال‌خورده. البته تعدادی از ماموران پلیس افتخاری در گشت‌های پلیسی، حفاظت‌فیزیکی، روانسازی ترافیک، تأمین امنیت و اقدامات این‌چنینی حضور دارند.» اکرمی تأکید می‌کند: «بیش از هزار پلیس افتخاری در شیف‌های مختلف در مرزها خدمات ارائه می‌دهند. این افراد در مرزبانی، پلیس پیشگیری، یگان ویژه، پلیس راهور و... فعالیت خود را آغاز کرده و خدمات مختلفی از ـسوی آنان به مردم و زائران ارائه شده‌است.» او با بیان اینکه پلیس مرزبانی در این روزها بیشترین فعالیت را دارد، می‌گوید: «تیمی از ماموران پلیس‌های افتخاری نیز تحت عنوان مرزباز به مرزبانان کمک کرده و در مرزها مستقر شده‌اند.» به گفته اکرمی امسال با توجه به حضور گسترده زائران زن تعداد قابل توجهی پلیس افتخاری زن در مرزها حضور دارند و در یگان‌های مختلف فعالیت می‌کنند. حضور زنان کمک زیادی به تأمین امنیت زنان می‌کند و باعث ارائه خدمات بهتری به این زائران شده است. اومی گوید: «تا زمانی که زائران از کربلا بازنگردند، تمامی نیروهای پلیس افتخاری درمرز حضور دارند. همچنین به‌منظور هماهنگی بیشتر وسهولت در شناسایی به‌تمامی ماموران پلیس‌های افتخاری کاورها و لباس‌های متحدالشکلی داده شده‌است.»

۲۴.....

راهپیمایی اربعین بزرگ‌ترین گردهمایی سالانه مذهبی دنیا است. عشق امام حسین (ع) بهانه حضور افراد در این راهپیمایی است؛ راهی که ممکن است سختی‌های خاص خودش را داشته باشد اما با این وجود سال گذشته بیش از ۲۴ میلیون نفر از نقاط مختلف دنیا برای زیارت امام حسین (ع) با پای پیاده‌راهی کر بلا شدند. اما شاید نکته جالب این گردهمایی حضور ملت‌های مختلف است. سال گذشته از ۸۰ کشور دنیا در این گردهمایی شرکت کرده بودند؛ افرادی که از کشورهای مانند انگلستان، هلند، سوئد، کانادا، بلژک، سوریه، عمان، هند و یمن از مرزهای مختلف با پای پیاده به زیارت امام تشنه لب می‌روند.

«افزایش ۱۰۰درصدی

امسال حضور زائران از مرز مهران نسبت به سال گذشته ۱۰۰ درصد افزایش پیدا کرده است. متأسفانه با وجود اینکه امکانات نسبت به سال‌های گذشته افزایش داشته اما هنوز هم میزان امکانات نسبت به تعداد زائران کم است، این موضوع باعث می‌شود مشکلاتی در طول مسیر به وجود بیاید.

«بیش از ۵هزار نفر

متأسفانه با وجود اینکه اطلاع‌رسانی‌های زیادی انجام می‌شود که بدون داشتن گذرنامه به مرز مراجعه نکنید، با این حال بیش از پنج‌هزار زائر به دلیل نداشتن گذرنامه بازگردانده شده‌اند، البته این را هم باید گفت که ما دوست داریم همه افراد به زیارت بروند اما نمی‌توانیم خلاف قوانین عمل کنیم.

ناگفته‌های اربعین

۳

شنبه ۲۹ آبان ۱۳۹۵ ■ ۱۹ مهر۱۴۳۸ ■ ۱۹ نوامبر ۲۰۱۶ ■ شماره ۲۰۹۴

مناسک دیگر

۲میلیون

سال ۹۴آخرین حج واجبی بود که ایرانی‌ها در آن شرکت کرده‌اند. بنابر اعلام مرکز آمار و سرشماری عربستان، تعداد کل حجاج در سال ۹۴ کمتر از دومیلیون نفر بوده‌است. در حج سال گذشته یک میلیون و ۹۵۲ هزار و ۸۱۷ حاجی حضور داشتند که از این تعداد، یک میلیون و ۳۸۴ هزار و ۹۴۱ نفر از کشورهای مختلف و ۵۶۷ هزار و ۸۷۶ نفر هم از داخل عربستان برای حج به مکه مکرمه عزیمت کردند.

«۵ میلیون

آنچه روند گسترش تشیع در نیجریه را تسریع بخشیده، برنامه‌های تبلیغی است که در مقیاس میلیونی برگزار می‌شود و بزرگ‌ترین فعالیت دینی، اجتماعی و فرهنگی در نیجریه شمرده می‌شود، به‌عنوان مثال در مراسم اربعین حسینی سال جاری سه تا پنج میلیون شیعه نیجریه‌ای شرکت داشتند. از دیگر فعالیت‌های باشکوه شیعیان نیجریه، راهپیمایی روز جهانی قدس است که طول جمعیت شرکت‌کننده در راهپیمایی سال گذشته به چند کیلومتر می‌رسید که بیانگر شکوه وعظمت این مراسم و شرکت‌کنندگان در آن است.

«۳۰ میلیون نفر هر ۱۲ سال

غسل در رود گنگ هر ۱۲ سال، یک بار در هند برگزار می‌شود که یکی از بزرگ‌ترین مراسم مذهبی و زیارتی جهان به شمار می‌آید. در این مراسم، هندوها خود را در آب رودخانه گنگ شست‌وشو می‌دهند با این باور که آب این رودخانه گناهان را می‌شوید. براساس اسطوره‌های هندو، در کومبه میلا پیروزی خدایان بر اهریمنان جشن گرفته می‌شود. حدود ۳۰ میلیون نفر در ۱۰ فوریه برای مراسم مذهبی کومبه میلا در الله‌آباد هند جمع شدند.

۲.....

گردشگری مذهبی شامل سفرها و بازدیدهایی است که اصلی‌ترین هدف از انجام آنها ایجاد یک تجربه مذهبی است. هر ساله تعداد زیادی افراد از نقاط مختلف کشور و حتی کشورهای مذهبی به زیارت امام رضا(ع) می‌روند. مشهد بزرگ‌ترین مرکز مذهبی کشور است که شاهد حضور تعداد بی‌شماری از زائران است؛ زائرانی که در ماه‌های مانند محرم و صفر حضور پررنگ‌تری نسبت به دیگر ماه‌های سال دارند. اما هستند افرادی که پای پیاده به سمت حرم رضوی حرکت می‌کنند تا روز شهادت امام هشتم، تاجا باشند. براساس آخرین آمار ی که اعلام شده‌است سال گذشته بیش از دو میلیون و ۱۹۵ هزار نفر پای پیاده به مشهد رفته‌اند.

«۱۲۰هزار نفر در ۷ ساعت

مرز مهران پرترددترین مرز کشور برای ورود به عراق است. آخرین آماری که از این مرز ثبت شده است نشان می‌دهد در ۷ ساعت بیش از ۱۲۰ هزار نفر از مرز عبور کرده‌اند این آمار فقط مربوط به مرز مهران است و تنها برای چند ساعت کاری مرز است.

«استفاده از تمامی ظرفیت‌ها

نیروی انتظامی از همه ظرفیت‌های خود در ماموریت اربعین حسینی استفاده کرد که در این میان مشکلات عدیده‌ای همچون نواقض زیرساخت محورهای مواصلاتی، نبود پارکینگ‌های منسجم و همچنین وجود مشکلات در سیستم پایانه‌ای و حمل‌ونقل، به طرق مختلف خدمات این نیرو را تحت الشعاع قرار داده بود که البته توانستیم با همکاری مردم و تمامی گروه‌ها مشکلات را برطرف کنیم. کنترل نظم و امنیت و ایجاد انضباط ترافیکی از زائرین و حضور چشمگیر همه همکاران در ایجاد تسهیلات از مبدا تا مقصد این عزیزان، کار بسیار بزرگ و سختی بود که بحمدالله تا به این لحظه با مدیریت و هماهنگی بین همه دستگاه‌های خدمات‌رسان، به نحو مطلوبی انجام شد.

هر ساله با نزدیک شدن به ایام اربعین تعداد زیادی از افراد برای زیارت امام حسین(ع) با پای پیاده به سمت کربلا حرکت می‌کنند. راهپیمایی اربعین بزرگ‌ترین تجمع مسلمانان دنیاست. همین موضوع بهانه‌ای شده با سردار حسن کرمی، فرمانده یگان‌های ویژه ناجا که به صورت تمام‌وقت در مرز مهران حضور دارد، گفت‌وگویی کنیم.

آمارها چه می‌گویند

در سال گذشته ۶۰هزار خودرو به زائران در اربعین خدمات ارائه دادند.

۴۸ هزار و ۵۰۰ دستگاه خودرو متعلق به وزارت حمل‌ونقل و ۱۰هزار خودرو وابسته به سایر وزارتخانه‌های عراق بودند.

یک‌هزار و ۵۰۰ دستگاه اتوبوس ایرانی نیز برای زائران در نظر گرفته شد.

۲۴ قطار در مسیرهای مختلف به زائران خدمات ارائه می‌کردند که از این تعداد ۱۴ قطار در مسیر بغداد – کربلا – بغداد در حرکت بوده و ۱۰ قطار دیگر نیز در مسیرهای بصره – کربلا – بصره در رفت‌وآمد بودند.

یک‌مصد و ۴۰ فروند هواپیما نیز به‌طور روزانه وارد فرودگاه نجف شد.

۶۰

از ۲۷ میلیون زائری که سال گذشته در مراسم اربعین حسینی با پای پیاده به زیارت امام حسین(ع) رفته‌اند، ۱۶ میلیون و ۵۰۰ هزار زائر از عراق و پنج میلیون و ۵۰۰ هزار نفر از خارج عراق عازم کربلا شده‌اند. بیشترین شرکت‌کنندگان را زنان با ۶۰ درصد کل جمعیت به خود اختصاص داده‌اند. همچنین ۶۰ درصد زائران از ایران، ۱۵ درصد از بحرین، هفت درصد از لبنان و چهار درصد زائران نیز از عربستان بودند، زائران کویتی، پاکستانی و قطری به ترتیب سه، دو و یک درصد زائران را تشکیل داده و هشت درصد نیز از سایر کشورهای جهان در این مراسم شرکت کرده‌اند.

۲۸۰

مرز مهران با ۲۸۰ کیلومتر فاصله تا کربلا به‌عنوان نزدیک‌ترین و مهم‌ترین مرز زمینی به این حرم در ایام اربعین شناخته می‌شود و بسیاری از عاشقان حسینی کوله‌بار سفر خود را برای عبور از این مرز بسته‌اند. البته فاصله مرز مهران تا کاظمین ۲۸۲، سامرا ۴۴۴ و نجف ۲۰۲ کیلومتر است. همچنین در تمام طول مسیر پیاده‌روی نجف تا کربلا، تیرهای چراغ برقی به فاصله ۵۰ متر وجود دارد که از یک تا ۱۴۶۰ شماره‌گذاری شده‌اند و به نوعی خط و نشانی هستند که چقدر از مسیر طی شده و چقدر باقی مانده است. فاصله خروجی شهر نجف تا ابتدای شهر کر بلا حدود ۸۰ کیلومتر است.

«بیش از ۲ میلیون

امسال بیش از دومیلیون و ۵۰۰ هزار نفر از مرز مهران وارد عراق شده‌اند. البته اگر افرادی که از مرز بازگردانده شده بودند، گذرنامه داشتند و می‌توانستند وارد شوند این آمار از مرز سه میلیون عبور می‌کرد. امیدواریم سال آینده افراد بدون گذرنامه نیابند زیرا ناراحت می‌شویم که مجبور می‌شویم زائری را برگردانیم.

«خاطره فراموش‌نشدنی

بیش از سه سال است که یگان ویژه ناجا برای برقراری نظم و امنیت در مرز حضور دارد. سال‌هایی که هر صحنه‌اش خاطره است. پیرمردی که به سختی راه می‌رود و همسرش را با ویلچر آورده است یا خانواده هشت‌نفره‌ای که از کوچک تا بزرگ‌شان راهی این سفر شده‌اند، خاطرات و صحنه‌های فراموش‌نشدنی است.

